

Економіка України. – 2012. – №5. – С. 18–31.

9. Статистичний щорічник «Сільське господарство України» за 2012 рік. За ред. Н.С. Власенко / Держ. служба статистики України. – К., 2013. – 402 с.

10. Хорунжий М.Й. Продовольча безпека: соціально-економічна сутність, стан і показники / М.Й. Хорунжий // Економіка АПК. – 2003. - №6. – С. 9 – 16.

11. About FAO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/about/en/>

12. Agricultural Outlook 2013-2022 / OECD–FAO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.agri-outlook.org

13. The State of Food Insecurity in the World. 2013 / FAO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.fao.org

УДК [338.43.02:330.111.66] (477.5)

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ НА РЕПРОДУКЦІЇ ПЕРЕВІРЕНИХ РЕМОНТНИХ КОРІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

**ТУРЧЕНКО М.М., К.Е.Н., ПРОФЕСОР,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. П. ВАСИЛЕНКА**

У статті йдеться про світовий досвід формування організацій аграрного профілю спеціалізованих на репродукції перевірених ремонтних корів та про основні організаційно-виробничі засади їх функціонування.

In the article the question is about world experience of forming of organizations of agrarian type of the tested repairs cows specialized on reproduction and about basic organizationally-productions principles of their functioning.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Виділення із процесу виробництва молока у відносно самостійний його підпроцес репродукції перевірених ремонтних корів почалось ще у другій половині минулого століття. Флагманом у розвитку цього процесу тоді були США де формування господарюючих суб'єктів, спеціалізованих на репродукції перевірених ремонтних корів (далі ПРК) сприяло суттєвому підвищенню товарності молочного господарства. Принадно треба наголосити на тому, що це підвищення рівня рентабельності господарюючих суб'єктів аграрного профілю там було результатом реалізації гасла «спеціалізація – локомотив прогресу».

За станом на початок 60-х років з 3,5 млн. ферм 1,5 млн. з поглибленою та глибокою спеціалізацією що складало близько 43,0 % всіх ферм, виробляли близько 87,0 % товарної продукції сільського господарства США.

Все це не пройшло поза увагою тодішнього керівництва СРСР який тоді потерпав від гострого дефіциту продукції харчування населення. Особливо гострою була нестача продукції тваринництва обумовлена низькою щільністю поголів'я сільськогосподарських тварин яка до того ж була недостатньою для забезпечення рослинництва органічними добривами в обсягах об'єктивно необхідних для забезпечення бездефіцитного балансу гумусу в ґрунтах.

Не сиділи склавши руки і радянські вчені економісти-аграрники, зокрема колектив Українського науково-дослідного інституту тваринництва Лісостепу та Полісся розташованого у Харкові. Тут на основі американського досвіду поглиблення спеціалізації виробників сільськогосподарської продукції був опрацьований радянський варіант системи заходів щодо поглиблення спеціалізації та підвищення концентрації тваринництва у внутрішньому середовищі адміністративного району. Цей варіант увійшов в історію під назвою «Внутрішньорайонна система спеціалізації та концентрації тваринництва» Флагманом його впровадження був Белгородський район, а згодом і вся Білгородська область.

Уже перші кроки на шляху реалізації заходів згаданої вище системи принесли відсутні позитивні результати, що викликало великий інтерес вчених-економістів і практиків США. Вони досконало вивчили цей варіант і внесли відповідні йому корективи у свою діючу систему спеціалізації та концентрації сільськогосподарського виробництва, звичайно адаптувавши її до умов приватної власності. Її вигляд на зламі XIX та XX століть знайшов відображення у публікації Чернякова Б. «АПК США: Мифы и реальность» яка вийшла в світ у 2001 році.

Ведучі мову про впровадження в СРСР внутрішньорайонної системи спеціалізації та концентрації тваринництва не треба забувати що методи її здійснення децю відрізняються від аналогічних методів які використовувались у США. Там основними методами такого роду були накопичення та інтегрування із збереженням приватної власності на землю та інші засоби виробництва. У тодішньому ж СРСР основними методами реалізації проєктів впровадження внутрішньорайонної системи спеціалізації та концентрації тваринництва були брутальна централізація у формі тотального укрупнення розмірів організацій аграрного профілю. До того ж при цьому мова могла йти лише про державну та здержавлену

колгоспну власність.

В основному зовнішні виклади радянської та американської моделей внутрішньорайонних систем спеціалізації тваринництва співпадали. Але, в силу цілого ряду причин у тодішньому СРСР не прижились організації аграрного профілю спеціалізовані на репродукції ПРК. Одна з таких причин лежала прямо на поверхні. Це був відносно довгий термін обертання коштів вкладених в цей процес. Так, племінна теличка після надходження у спеціалізовану організацію-репродуктор у віці від одного до 20 днів має пройти шлях до включення у групу перевірених корів – первісток протягом 27 місяців, а потім ще період першої лактації ще протягом 10 місяців. Тому в зарубіжній практиці такі організації одержують держану підтримку, сформовані в СРСР у 60-х роках минулого сторіччя спеціалізовані організації-репродуктори ПРК на таку підтримку розраховувати не могли і швиденько перейшли на молочну спеціалізацію.

Оскільки світовий досвід функціонування організацій у розвинених країнах Заходу і у США зокрема безкомпромісно підтвердив доцільність їх наявності у складі регіональних систем спеціалізації та концентрації тваринництва, то є всі підстави для їх включення до аналогічних систем в Україні. Тому рано чи пізно господарюючі суб'єкти аграрного профілю, спеціалізовані на репродукції ПРК будуть формуватись і в Україні. У зв'язку з цим не зайвим є ознайомлення всіх причетних до здійснення тут ринкової трансформації економіки із проблемами пов'язаними із становленням та розвитком цих формувань. Розгляд згаданих проблем якраз і є основним змістом даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ознайомлення з останніми дослідженнями і публікаціями що стосуються досвіду формування організацій аграрного профілю, спеціалізованих на репродукції ПРК показало що їх є дуже мало. Але й з тих джерел що вдається знайти випливає висновок що для цього процесу характерні особливості двох видів:

— притаманні для становлення та розвитку організацій аграрного профілю будь-якої спеціалізації;

— притаманні лише для становлення та розвитку організацій – репродукторів ПРК.

Особливо важливими особливостями першого виду є обов'язкове додержання наступних трьох стратегій:

— стратегії формування локальних горизонтально інтегрованих виробничих об'єднань кластерного типу на базі стратегічних зон господарювання (СЗГ);

— стратегії формування оптимальної виробничої структури у кожній

окремо взятій організації аграрного профілю яка є учасником згаданого вище виробничого об'єднання.

— стратегії формування оптимальної організаційної структури згаданих організацій.

Лише після реалізації цих стратегій може йти мова про вибір серед запланованих на перспективу СЗГ таких яка в найбільшій мірі відповідають вимогам високотехнологічної та конкурентоспроможної СГЗ-репродуктора ПРК. Коли така СЗГ буде виділена вже можна вести мову про окреслення у першому наближенні її виробничої програми, а потім і виробничої структури, спроможної забезпечити реалізацію цієї програми.

Цілком зрозуміло, що маючи інформацію про оптимальну виробничу структуру СГЗ-репродуктора ПРК необхідно окреслити також і контури соціальних зрушень в межах СЗГ яка є об'єктом досліджень. При цьому не треба забувати що оптимальна виробнича структура будь-якої СЗГ запропонує лише в умовах повнокомплектної сільської соціальної сфери.

Об'єктом саме таких досліджень, основні результати яких викладені у даній статті, була перспективна Крисинсько-Сазонобаланівська СЗГ Богодухівського району Харківської області. Ці дослідження проводились на кафедрі організації виробництва, бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету ім. П. Василенка в рамках науково-дослідної роботи «Стратегічна ринково-підприємницька трансформація внутрішнього середовища сільських агломерацій Богодухівського району».

Формулювання цілей статті Ціль даної статті полягає в ознайомленні читачів з алгоритмом проектних пророблень щодо опрацювання пілотних проектів формування перспективних СЗГ спеціалізованих на репродукції ПРК.

Виклад основного матеріалу дослідження включає відповіді на наступні чотири питання:

1) якими мають бути результати формального планування процесу формування СЗГ, спеціалізованої на репродукції ПРК?

2) якими мають бути організаційні та виробничо-господарські параметри перспективної СЗГ, спеціалізованої на репродукції ПРК?

3) якими мають бути результати проектування оптимальної виробничої структури згаданої СЗГ?

4) якими мають бути результати проектування оптимальної організаційної структури тієї ж СЗГ?

Першим кроком у опрацюванні пілотного проекту формування перспективної СЗГ спеціалізованої на репродукції ПРК має бути побудова принципової блок-схеми виробничої структури товарно-

підприємницького сектору внутрішньорайонної системи спеціалізації та концентрації тваринництва адміністративного району. В даному випадку вона має включати:

— чотири СЗГ молочного напрямку – Ульянівську (6740 га), Зарябинсько-Степнянську (5760 га), Богодухівсько-Забродівську (5330 га) та Шарівсько-Олександрівську (7680 га);

— одну, згадану вище Крисинсько-Сазонобаланівську (13040 га), спеціалізовану на репродукції ПРК. Інформація про її основні виробничо-господарські параметри представлена у таблиці 1.

Як видно з таблиці 1, згідно з проектом, поголів'я корів у СЗГ молочного напрямку збільшиться на 2400 голів, а поголів'я ремонтного молодняку перейде у СЗГ- репродуктор ПРК. Із СЗГ молочного напрямку його реалізовуватимуть у СЗГ- репродуктор ПРК у віці від одного до 20 днів. Все це сприятиме суттєвому підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності СЗГ молочного напрямку.

Таблиця

Розрахунок основних параметрів структури стратегічного поля бізнесу в межах молочного підкомплексу Богодухівського району до і після освоєння проекту

Найменування статово - вікових груп великої рогатої худоби (ВРХ)	Поголів'я ВРХ в умовному обрахуванні		
	до освоєння проекту	після освоєння проекту	
		голови	+ або – до гр.2
1	2	3	4
<u>СЗГ молочного</u>	<u>напрямку</u>		
Корови	9000	11400	+2400
Ремонтний молодняк	2700	-	-2700
Разом у СЗГ молочного напрямку	11700	11400	-300
<u>СЗГ- репродуктор</u>	<u>ПРК</u>		
Корови	4550	2100	-2400
Ремонтний молодняк	1360	4760	+2700
Разом у СЗГ - репродукторі ПРК	5910	6860	+950
<u>Молочний підкомплекс</u>	<u>в цілому</u>		
Корови	13550	13550	X
Ремонтний молодняк	4600	4600	X
Разом у молочному підкомплексі	16250	16250	X

Щорічна потреба молочного підкомплексу у перевірених ремонтних коровах складатиме за всіх інших рівних умов 2100 голів, якщо середній термін використання корови дорівнюватиме шести рокам. Отже, процент вибраковки корів складатиме близько 16,0-17,0%. Як вже згадувалося вище, для задоволення цієї потреби СЗГ молочного напрямку вони мають постачати у СЗГ-репродуктор ПРК племінних теличок у віці від одного до 209 днів в кількості близько 2800 голів. Тут вони проходять шлях довготривалістю 37 місяців, або три роки і один місяць. Щоб все це відбулося, СЗГ-репродуктор зобов'язаний буде утримувати протягом одного року близько 6900 голів великої рогатої худоби, з яких ремонтний молодняк складатиме близько 4800 голів.

Згадане вище поголів'я має розміщуватися на високотехнологічному та високопродуктивному постіндустріальному комплексі-репродукторі. Він уявлятиме собою системостворююче ядро локального горизонтально інтегрованого виробничого об'єднання стратегічного модуля-репродуктора ПРК (СМР ПРК). У практичному житті частіш за все власниками таких комплексів є найбільші за площею ріллі організації-лідери виробничих об'єднань. В даному випадку на статус організації-лідера має всі підстави претендувати ТОВ СП «Родіна», яка володітиме 3450 га ріллі, що складатиме 26,5% ріллі Крисинсько-Сазонобаланівського СМР ПРК. Інші ж 73,5% ріллі цього СМР знаходяться у володінні 36 організацій-сателітів та п'яти груп особистих селянських господарств (ОСГ). Усього згадане виробниче об'єднання володітиме близько 12300 га ріллі, з яких 4300 га має бути відведено під зернофуражні і 8000 – під кормові культури. Його загальна потреба в інвестиціях без вартості землі складатиме близько 320 млн грн.. Чисельність операційного персоналу цього виробничого об'єднання має складати 336 чол., з них будуть зайняті у тваринництві 154 чол. і у рослинництві 182 чол. Чисельність вивільнених працівників сфери управління має нараховувати 38 чол. з вищою освітою.

Висновки. Освоєння пілотного проекту ринково-підприємницької трансформації внутрішнього середовища перспективної Крисинсько-Сазонобаланівської СЗГ сприятиме не лише підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності молочного підкомплексу, воно неминуче потягне за собою ряд позитивних соціально-економічних зрушень у функціонуванні громади цієї останньої. Адаже ринково-підприємницька трансформація внутрішнього середовища будь-якої сільської агломерації завжди

орієнтована не лише на забезпечення сталого розвитку агропромислового виробництва, але також на розширене відтворення людського капіталу. При цьому відродження села і сільських агломерацій має розглядатися не як повернення до стану який колись вже мав місце, а як безкомпромісне виведення його на реально можливий високий рівень соціально-економічного розвитку.

Література.

1. Аграрна реформа в Україні/ П.І.Гайдуцький, П.Т. Саблук, О.Ю.Луценко та ін. За ред. П.І.Гайдуцького – К.:ННЦ ІАЕ,2005,- 424с.
2. Аграрний сектор економіки України (стан та перспективи розвитку). Присяжнюк М.В., Зубець М.В.,Саблук П.Т. та ін. За ред. Присяжнюка М.В., Зубця М.В., Саблука П.Т., В.Я. Месель-Веселяка – К.: ННЦ ІАЕ,2011 – 1008с.
3. Вісник Харківського технічного університету сільського господарства:Економічні науки. Ринкова трансформація економіки АПК. Випуск 25. - Х.: ХНТУСГ,2004- 383 с.
4. Вісник Харківського технічного університету сільського господарства:Економічні науки. Ринкова трансформація економіки АПК. Випуск 30. - Х.: ХНТУСГ,2004- 376с.
5. Макаренко П.М. Моделі аграрної економіки – К.: ННЦ ІАЕ, 2005 – 682с.
6. Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Лісостепу України / Редкол.: М.В.Зубець (голова) та ін. – К.:Логос - 2004 – 776с.
7. Стратегічний менеджмент /Під ред.. А.Н.Петрова – СПб.: Питер, 2008 – 496с.
8. Черняков Б. АПК США :мифы и реальность // Сельская жизнь – 2001 -Запр.

УДК 001.8: 338.5

МЕТОДИ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

**АНТОЩЕНКОВА В.В., АСИСТЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. П. ВАСИЛЕНКА**

В статті розглядаються основні методи трансфертного ціноутворення. Встановлення трансфертної ціни обов'язково знаходиться на стику інтересів господарюючих суб'єктів і саме розгляд методів трансфертного ціноутворення дозволить